

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационния труд
на **Кристиан Красимиров Иванов**
на тема: *„Модел за психологично консултиране на специалисти,
работещи в центрове за психично здраве“*,

представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,
по професионално направление 3.2. Психология,
Докторска програма „Обща психология“,
към Катедра „Психология“,
факултет по „Стопански, социални и компютърни науки“
на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“,
с научен ръководител:
доц. д-р Даниела Карагяурова

Изготвил становището:

проф. д-р Севджихан Ахмедова Еюбова
професор по професионално направление 3.2. Психология /
Психология на развитието в детска и юношеска възраст,
от Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“

Основание за представяне на становището: участие в състав на Научно жури за защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ съгласно Заповед № РД 354 от 11.06.2024 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

I. АКТУАЛНОСТ

Дисертационният труд на Кристиан Красимиров Иванов е посветен на актуалната тема за разработване на модел за психологично консултиране на специалисти, работещи в центрове за психично здраве. Тази проблематика придобива все по-голяма значимост предвид високите нива на стрес и емоционално изтощение, с които се сблъскват тези професионалисти в ежедневната си работа. Докторантът идентифицира необходимостта от разработване на ефективни стратегии за справяне със

стреса и превенция на професионалното прегаряне (бърнаут) сред специалистите в областта на психичното здраве.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертацията „*Модел за психологично консултиране на специалисти, работещи в центрове за психично здраве*“ е структурирана в пет глави и съдържа увод, заключение, библиография и приложения. Теоретичният обзор в *първа глава* представя класическите парадигми и съвременни модели на психологичното консултиране, като акцентира върху индивидуалните и груповите подходи. *Втора глава* разглежда стресогенните фактори, личностовата типология и ефективните и неефективни модели за справяне със стреса. *Трета глава* е посветена на бърнаута и стратегиите за справяне с професионалния стрес, включително видовете супервизия. *Четвърта глава* описва дизайна на емпиричното изследване, методологията, целите, задачите, хипотезите и използвания психологически инструментариум. За събиране на данните са подбрани следните психологически инструменти: **Въпросник за депресия, тревожност, стрес и соматика (DAPsSS)** (българска адаптация П.Петкова и Кр.Иванов)- за измерване нивата на депресия, тревожност и стрес, което е ключово за оценка на психичното здраве на специалистите; **Mini-Mult R** (адаптация К.Куков и Г.Янков) за оценка на личностовите характеристики и потенциални психопатологии; **Скрининг за психосоматична предиспозиция** (Кр.Иванов). *Пета глава* анализира и интерпретира данните от проведеното изследване. За статистическият анализ на данните е използван Mann-Whitney U Test, позволяващ да се оценят разликите в нивата на стрес, бърнаут и други психологически показатели между изследваните групи лица. Анализът на статистическите данни в дисертацията на Кристиан Красимиров Иванов показва значими резултати,

които подчертават важността на интегративния модел за психологично консултиране. Резултатите от емпиричното изследване предоставят основа за разработване на ефективни стратегии за справяне с професионалния стрес и бърнаута сред специалистите по психично здраве. Препоръчително е да се продължи с изследванията в тази област, за да се потвърдят и разширят получените резултати.

III. НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

Основните приноси на дисертационният труд *„Модел за психологично консултиране на специалисти, работещи в центрове за психично здраве“* могат да бъдат обобщени като:

- Разработен е интегративен модел за психологично консултиране на специалисти, работещи в център за психично здраве – Русе. Моделът включва три класически консултативни парадигми – когнитивно – поведенческа, психодинамична и екзистенциална парадигма. Представеният модел и емпиричното изследване имат съществен научен и приложен принос за подобряване на психичното здраве и превенция на професионалния стрес сред посочената група специалисти.
- Получените резултати обогатяват съществуващите знания за ролята на личностовите характеристики и стратегиите за справяне в контекста на професионалния стрес.
- Предложеният пакет от психологически инструменти за оценка на нивата на депресия, тревожност, стрес и соматика сред специалистите в центрoвете за психично здраве има приложна стойност за диагностика и мониторинг на психичното здраве на професионалистите в тази област.

IV. ПРЕПОРЪКИ, КОМЕНТАРИ И ВЪПРОСИ

1. *Препоръка:* Би било полезно да се проведе лонгитюдно изследване, за да се проследи ефективността на интегративния модел за психологично консултиране в дългосрочен план и да се оцени неговото влияние върху намаляване на стреса и превенция на бърнаута сред специалистите.
2. *Коментар:* Докторантът може да разшири теоретичния обзор, включвайки по-подробно съвременни изследвания и модели за справяне със стреса и превенция на бърнаута в помагащите професии.
3. *Въпрос:* Предвижда ли докторантът да проведе допълнителни изследвания, за да оцени ефективността на модела при различни подгрупи специалисти (напр. психолози, психиатри, социални работници)?

Направените препоръки и коментари не влияят на положителната ми оценка за дисертационния труд на докторанта.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд, авторефератът, свързаните с темата научни публикации, анализът на значимостта и съдържащите се научно-приложни приноси ми дават основание да предложа на членовете на Уважаемото научно жури, на Кристиан Красимиров Иванов да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.2. „Психология“, докторска програма „Обща психология“.

23.07.2024 г.

Изготвил становището:

проф. д-р Севджихан Еюбова